

Kjartan Hoydal, fiskivinnustjóri í farloyvi:

- Vit hava tíð til at hugsa okkum um

Eg haldi fyrst vit skulu gera okkum greitt, at skiftið til ráðharrastýrið 1. august ikki í sjálvum sær krevur bygnaðarbroytingar. Vit hava sostatt tíð at hugsa okkum um sigur Kjartan Hoydal, fiskivinnustjóri í farloyvi. Hann vísir á, at úrslitið hjá Finn N. Christensen var avgjørt, áðrenn analysa lá fyrri. Annars heldur hann, at vit hava vælkvalifiseraðar føroyingar, ið hava serkunnleika í at leggja til rættis bygnaðarbroytingar.

Jan Müller

Í løtuni tykist tað vera heilt óvist, hvat verður av teimum bygnaðarbroytingum, sum danski embætismaðurin Finn Norman Christensen legði fyrri almenningin 20. mars í ár og sum landsstýrið setti skjóti á á landsstýrisfundi 14. mai við at søkja figgjarnevndina um eina eykajáttan til at seta aðalstjórn og samskiparar omanfyri teir núverandi leiðararnar í Tinganesi, 3. mió. kr. afturat í 1996 og 8. mió. kr. í 1977 og framfeittir aftrat núverandi játtanum til miðfyriritingina. Játtanin til landsskrivstovuna í 1996 er 18 mió. kr.

Litið og einki orðaskifti hevur verið um bygnaðarbroytingarnar, hvørki í umsitingini, í landsstýrinum, í fjelmiðlunum ella millum tingmenn. Ein av orsökunum er helst hon, at tey sum bygnaðarbroytingarnar raka mest og skulu arbeiða undir teimum, um tær verða settar út í lívi, t.e. tey sum arbeiða innan fyrri tað almenna – hava fingið munnkurv frá

løgmanni ella verða álopin í bløðunum fyrri bara at vilja verja «kongariki».

Men onkur almennur leiðari er í løguni fyrrverandi. Kjartan Hoydal, fyrrverandi fiskivinnustjóri, er í løtuni í farloyvi sum leiðari av skrivstovuni hjá Norrunum Atlantssamstarvi. Í farnu viku hevði hann hvassa viðmerking til «Uppskot um nýskipan» hjá Finn Norman Christensen í Dimmalætting og eisini í Sjóvvarpinum.

Sosialurin hevur tosað við Kjartan Hoydal. Kjartan skuldi kent almenna bygnaðin frá sínum 10 árum sum fiskivinnustjóri. Var ætlanin um bygnaðarbroytingar ein orsök til, at hann fór úr Tinganesi?

– Ikki í sjálvum sær. Tvørturímóti helt eg at tað tænti landsstýrinum til almikið rós, at tað setti spurningin um almenna bygnaðin á dagsskrá. Eingin ivi um at møguleikar eru fyrri at skipa almennu fyriritingina betur. So vil altíð vera, einki stendur í stað. Men tann ar-

beiðsháttur, sum Finn Norman Christensen hevur nýtt, var við til at gera tað lættari hjá mær at taka avgerðir um at fara í farloyvi. Tað varð beinanvegin greitt, at umsitingin í Tinganesi á ongan hátt skuldi taka lut í orðaskiftinum um hvussu landsfyriritingin skuldi byggjast upp. Í veruleikanum hoyrði starvsfólkið í Tinganesi seinni um tankarnar hjá F.N.C. enn almenn-ingurin og stovnarirnir uttan fyrri Tinganes. Hetta er ein so øvugtur máti at gera tingini og móti øllum vanligum reglum um skipanarbroytingar, at eg sá ógvuliga klárt beinanvegin, at øll ætlanin um at útvega tilfar til politiska stuðutakan var mist á gólvið.

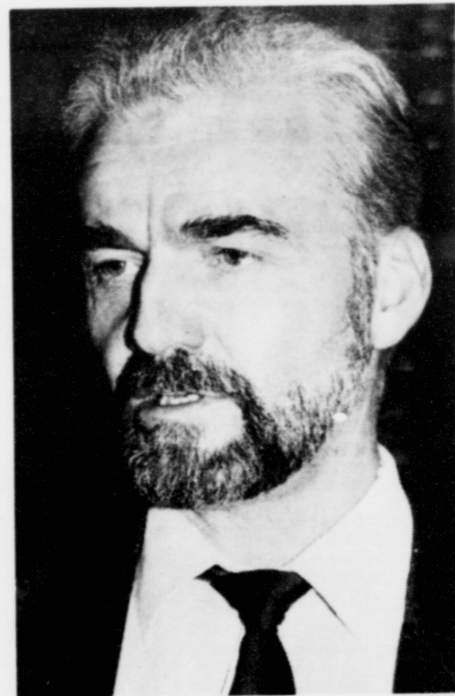
– Eg royndi at spyrja nakrar ferðir um grundgevingar fyrri, at ein skipan við aðalstýrum skuldi setast á stovn. Eg helt ikki tað bar til at taka stóðu til hetta uttan grundgevingar, men tað legði Finn Norman Christensen ikki í. Uppskotið um aðalstýri skuldi – eftir at F.N.C. hevði avgjørt at so skuldi verða – víðgerast í sonevndum arbeidsbólkum. Hetta var tó bert eitt eiti og hevði einki við arbeidsbólkum at gera. Eg tók lut í einum fundi áðrenn eg fór úr Tinganesi. Forstjórnin mótti upp við tveimum skrivarum. Ein trupulleiki, sum forstjórnin hevði, var at hann hevði ringt við at fylgja við tá tosað varð føroyskt. Eg skeyt tí upp, at teir báðir skrivararnir skrivaðu eina fullfiggjaða fundarfrágreiðing, so at semja var um hvørji sjónarmið vóru førd fram. Hetta varð avvíst av F.N.C., eingin gerðabók skuldi førast í arbeidsbólkunum og hevði onkur aðrar meiningar enn hann, so kundu tey skriva eitt minnilutauppskot. Hetta er tað, eg sibi til, tá eg sigi, at manngongdin í øllum málinum hjá F.N.C. hevur verið so øvugt, at uppskotið, um tað verður sett í verk, fer at føra til ruðuleika í almennu umsitingini.

– At tað nú kemur fram, at uppskotið kemur at krevja rættuliga stórar óttar játtanir á figgjarlógini er bert ein orsök afturat til at hugsa seg um. Tað liggur ein tung byrði á F.N.C. at grundgeva fyrri nýtsluni av so nógvum peningi og í tilfarinum finni eg bert eina.

Hon er, at tað er neyðugt at seta tvær røkur av stjórum og samskiparum oman fyrri núverandi deildarleiðarunum ella stovnaleiðarunum fyrri at kunna seta hansara bygnaðarbroytingar í verk. Eg haldi góður møguleikar eru við einum nógv einfaldari uppskoti til broytingar, sum hevur ligið í landsstýrinum síðan 1988, sum stóði at gera tær neyðugu broytingarnar, so at landsstýrismennirnir fáa tann neyðuga stuðulin eisini aftan á 1. august 1996.

– Eitt, sum undrar meg, er hvørji grundirnar vóru fyrri at hjúst F.N.C. varð valdur til hesa uppgávuna. Vit hava vælkvalifiseraðar føroyingar, sum hava serkunnleika í at leggja til rættis bygnaðarbroytingar. Um landsstýrið vildi hava ein dana (við teimum málsligu trupulleikum hetta førir viðs ær, danskt er: nú vorðið vanligar arbeidsmálið í Tinganesi og verður eisini nýtt í brøvum til borgararnar), so eru serfrøðingar í hesum eisini í donsku miðfyriritingini, serliga í figgjarálmáráðnum. F.N.C. telst ikki millum serfrøðingarnar og hevur so frægt tað hevur verið møguligt at uppspurt heldur ikki havt leiðandi starv av týðningi í uttanríkisráðnum, har hann hevur verið mesta av síni tíð.

– Tað, sum nervarm eg mest í øllum uppskotinum, er at tað er fullkomuliga søguleyst. Her kemur eitt fólk við ongari vitan um Føroyar og dregur eitt modell niður úr luftini uttan grundgeving. Vit hava ringar og góðar royndir í føroyskari umsiting, kanska flest ringar. Í sambandi við kreppuna í 1951/52 høvdu vit ávisar royndir. Í sjeyti- og áttatiárunum hava vit nógvir royndir og tær eru eisini á prenti. Viðgerðin av Heygadrangs- og Skálafjalsmálinum er tøk fyrri hann, sum vil hava kunnleika um hvat kann ganga gálið, frágreiðingarnar frá landsgrannskoðarunum eru somuleiðis ógvuliga gott og lýsandi tilfar. Dømi er um partar av umsitingini sum virka væl, dømi eru um partar sum ikki virka væl, men einki av hesum vísir F.N.C. til. Sannleikin er at úrslitið var avgjørt, áðrenn nøkur analysa lá fyrri. Seinni er so eitt sum eitur analysa

Kjartan Hoydal: -Tað liggur ein tung byrði á Finn Norman Christensen at grundgeva fyrri nýtsluni av so nógvum pengum til bygnaðarbroytingarnar

krøkt upp í tilfarið, men hetta er ongantið havt á oft í sambandi við viðgerðina. – Av hesum søguleysi sær F.N.C. ikki, at uppskot hansara hevur ein grundleggjandi feil. Tað er at hann vil draga meira og so nógv sum møguligt av umsitingini nærri at landsstýrismanninum. Tilíkt, sum higartil hevur verið lagt til stovnar uttan fyrri Tinganes, skal nú dragast inn í aðalstýri. Øll søgan sigur okkum, at ein høvudsavansi í føroyskari umsiting er at halda umsitingarlugu viðgerðina leysa frá politisku viðgerðini. Vanliga hugsanin hevur verið, at hetta verður loyst við, at landsstýrið – landsstýrismennirnir – skulu gera almennar reglur fyrri, hvussu tær avgerðir, sum eru beinleiðis vendar móti borgarunum, skulu takast og síðani lata umsitingina til stovnar uttan fyrri Tinganes. Á henda hátt verður landsstýrismáðurin ikki drigin upp í dagligar einstaklingaavgerðir. Uppskotið hjá F.N.C. vendir hesum við. Ný skulu einstaklinga avgerðirnar dragast nærri politikanum í teimum nýggju aðalstýrum.

Vit spyrja Kjartan Hoydal um hvat so er at gera, um bygnaðurin skal broytast, sum ynski er um?

– Eg haldi fyrst at vit skulu gera okkum greitt, at skiftið til ráðharrastýrið 1. august ikki í sjálvum sær krevur bygnaðarbroytingar. Vit hava sostatt tíð at hugsa okkum um. Millumbilið við F.N.C. hevur sjálvandi gjørt óvissuna í almennu umsitingini stóra og tað kemur at taka eitt sindur av tíð at taka upp ruðuleikan eftir hann, serliga tá vit hugsa um leiklut hansara sum forstjóri, ovasti maður í almennu um-

sitingini. Fyrsta stigið er at viðganga, at landsstýrið einki hevur fingið burtur úr sínum góða hugskoti um at seta bygnaðarbroytingar í tí almenna á dagsskrá. Síðani er at seta út í kortið, hvussu vit koma viðari. Her eru glottar. Føroyska umsitingin hevur sjálv loyst nógv, eg hugsi serliga um tað arbeiði, sum er gjørt við figgjararstýring og nýggjari mannagongd viðvíkjandi figgjarlógini. Eg ivist ikki í, at hesi og onnur amboð – saman við tí ótu ábyrgd, sum einstaki landsstýrismáðurin nú má taka einsamallur fyrri síni óki – fer at føra til eina naturliga menning í umsitingini, so hon er før fyrri at gera sít arbeiði til lítar. Politiski viljin til at hetta skal gerast er nú til staðar, eisini viljin til at figgja ta eftirútbúgving og menning av starvsfólkinum innan tað almenna, sum hevur størsta týðningin, um bygnaðarbroytingar skulu eydnast. Velja politisku myndugleikarnir hesa leið, verður komið nógv skjótari á mál, enn um valt verður at ganga eftir søguleysa, dýra og óundirbygda uppskotinum hjá Finn Norman Christensen.

Ritmiðstöðin hjá MFS

Í sambandi við at MFS – við hjálp frá menningarstovuni – hevur sent skriv til virkir og stovnar um ritmiðstöðina hjá MFS, vilja vit eisini í bløðunum gera almenningin varugan við ritmiðstöðina.

Ritmiðstöðin, sum var stovnað í 1992, virkar sum sambindingarliður millum føroysk lesandi og føroyskar stovnar. Orsøkin til at ritmiðstöðin varð stovnað, var at økja um møguleikan hjá føroyskum lesandi at skriva um føroysk viðurskipti.

Ritmiðstöðin er skipað soleiðis, at virkir og stovnar kunnu venda sær til MFS fyrri at fáa samband við lesandi, ið skulu gera onkra uppgávu. Ritmiðstöðin skipar fyrri sambandinum millum tann lesandi og stovnin ella virkið, men so er restin millum hesi.

Fyrsta árið fekk Ritmiðstöðin fleiri fyrirspurningar frá virkjum og stovnum, men síðani eru fyrirspurningarnir minni. Hetta er orsøkin til, at MFS aftur vil gera vart við møguleikan at fáa uppgávur loystar.

Ein uppgáva gjørd av einum lesandi er kanska ikki líka góð sum ráðgeving frá serkønnum, men hon elvir í mongum førum til nýhugsan og íblástur á virkjum og stovnum. Tí meta vit, at lesandi møguliga kunnu verða við at loysa spurningar hjá virkjum og stovnum.

Ynskjar nakar at fáa meira at vita ella at fáa uppgávur loystar, kann viðkomandi venda sær til Meginfelag Føroyskra Studenta.

Vegna MFS,
William Simonsen
Bjarni Poulsen